Outakosken-, Utsjoen- ja Vetsikon yhteisen vesialueen osakaskunnat

Riitta Orti-Berg, Outakosken osakaskunta, hoitokunnan varapj. Utsjoen kirkonkylän hoitokunnan jäsen, Kalatalousalueen hallituksen varapj. valtion vesialueen erityisperusteisten oikeuksien edustaja.
Hans Pieski, Utsjoen kirkonkylän yhteisen vesialueen hoitokunnan puheenjohtaja.
Juuso Lukkari, Vetsikon yhteisen vesialueen hoitokunnan puheenjohtaja.

- Osakaskuntien tehtävänä on huolehtia osakaskunnalle kuuluvan yhteisen alueen hallinnosta ja aluetta koskevien asioiden hoidosta. Osakaskunnan alueella harjoitetaan kalastustakalastuslaissa sekä kalastusasetuksessa ja niiden nojalla säädetyllä sekä tarkemmin näissä säännöissä määrätyllä ja osakaskunnan kokouksessa päättämällä tavalla.
- Lisäksi osakaskunnan alueella kalastusta ohjaa Suomen ja Norjan välinen sopimus kalastuksesta Tenojoen vesistössä ja Tenojoen vesistön kalastussääntö.
- Osakaskunnan hoitokunta; Vuosikokouksessa äänestetään hoitokunnan jäsenet. Äänestysoikeus osuusluvun mukaan.

Tenojoen lohenkalastuksen omistajat – maanomistuksellinen osakkuus Suomen puolella

RKTL:n työraportteja 7/2012 M. Länsman

Kalastusoikeuden määrä sitoutuu kiinteistön osakkuuslukuun, joka on suhteutettu talon vanhaan manttaalilukuun. Utsjoen kunnan alueen neljää osakaskuntaa voidaan vertailla keskenään osakkuuslukujen pohjalta.

Omistussuhteet osakaskunnittain

Outakosken osakaskunnalla on 39 % osakkuudesta, josta 1/5 on Inarijoen tilojen osuutta. Utsjoen kirkonkylän osakaskunnalla on samoin 39 % osakkuudesta, josta puolestaan 2/3 on tiloilla, joiden maa-alue on pääosin muualla kuin Tenojoen pääuoman varrella. Nuorgamin osakaskunnan osakkuudesta (14 %) tulee 1/3 Pulmankijärven tiloilta. Pulmankijärvi 3 %. Vetsikko osakaskunnalla on vähintään (8%) osakkuutta.

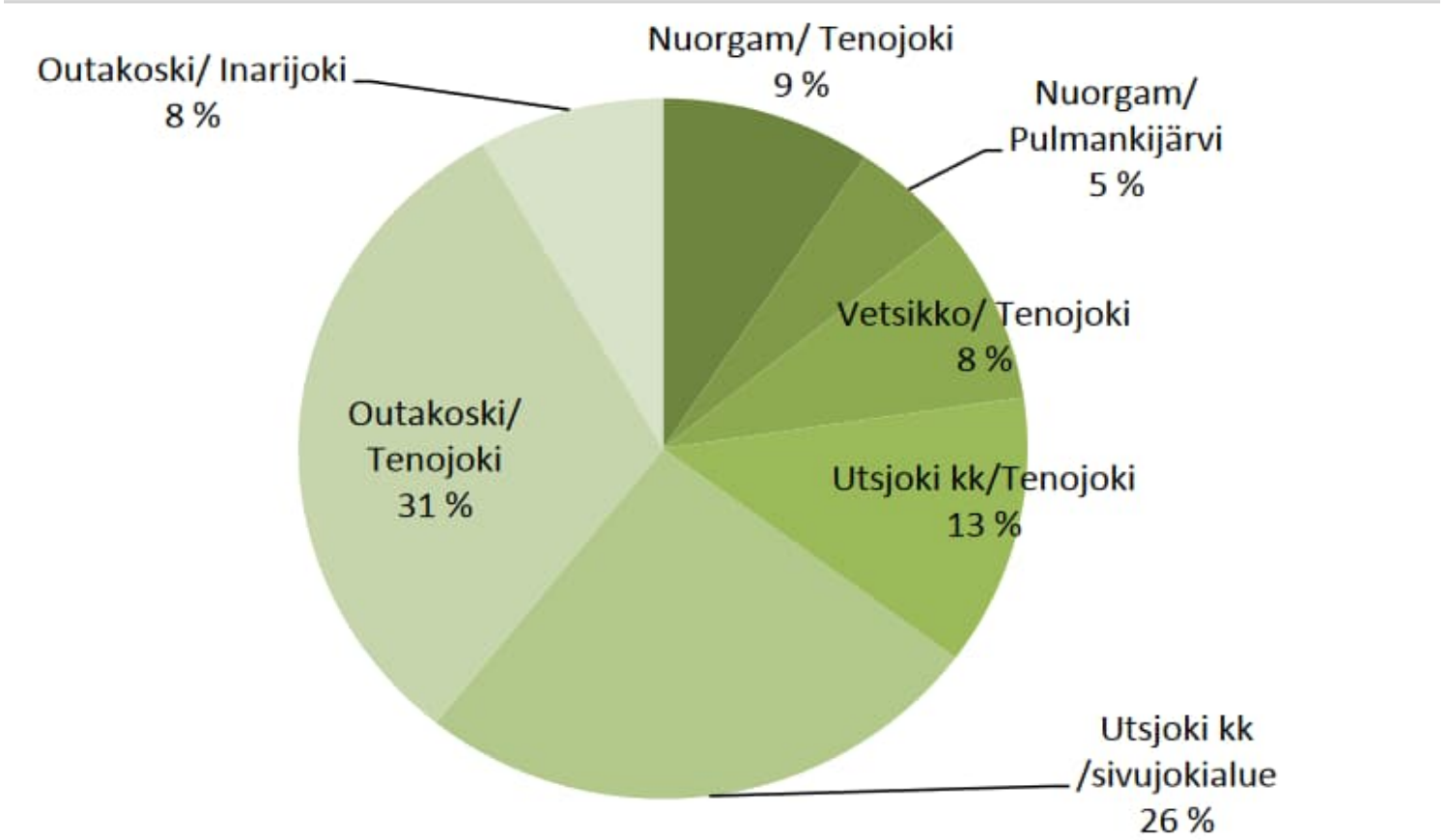

Teno- ja Inarijoen pääuomien ja sivuvesialueen kalastusoikeudellisten tilojen osakkuudet omistajaryhmittäin Utsjoen kunnan alueella. Inarin kunnan puolella Inarijoessa olevat tilat eivät ole mukana.

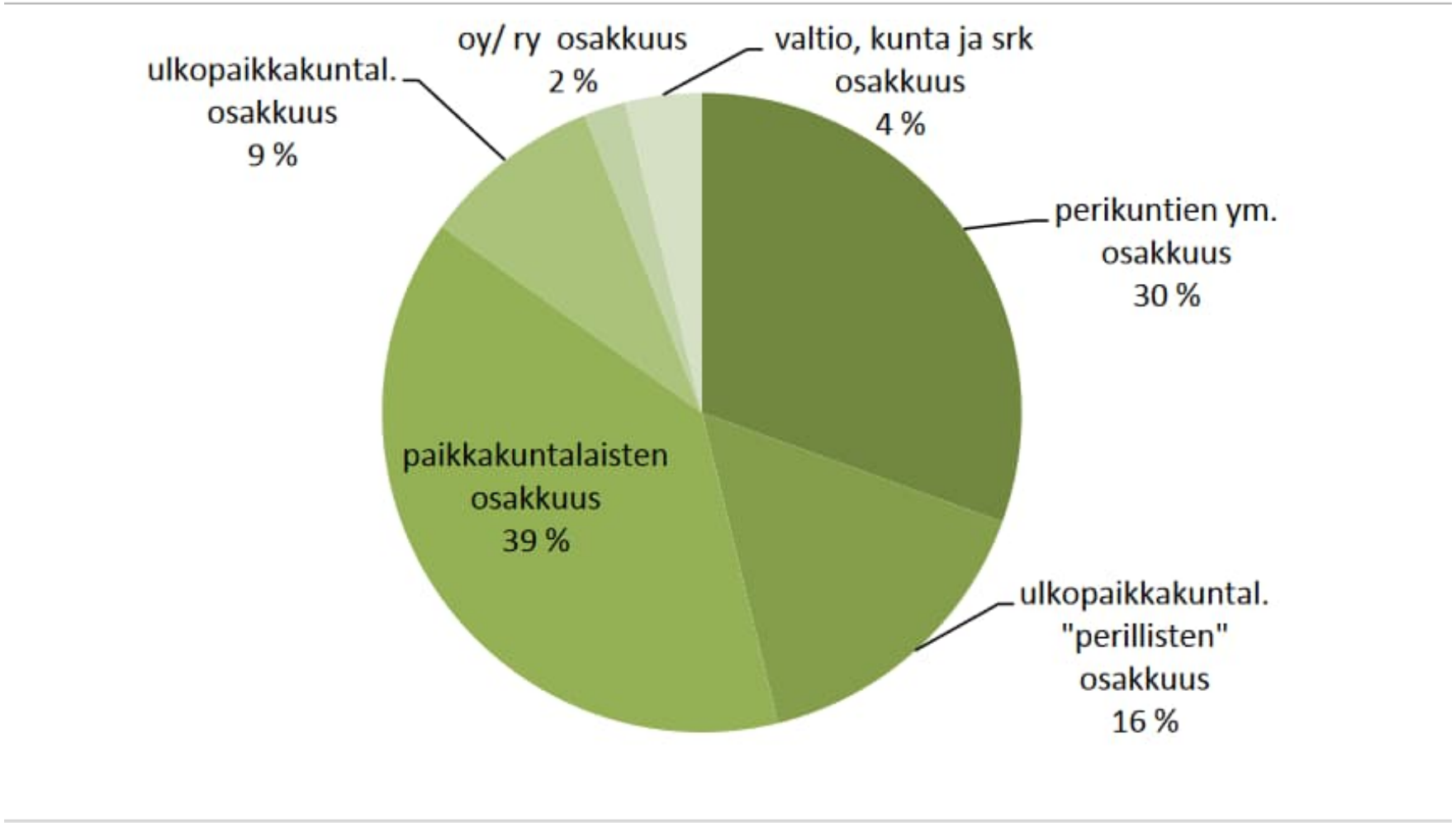

Asian osaisena ei voida hyväksyä Norjan kanssa tehdyn kalastussäännön muuttamisesta sekä Tenon kalastussopimuksen voimaansaattamista koskevan lain muuttamista.

Perustelut:

- Keväällä 2020 valtioneuvosto asetti neuvotteluvaltuuskunnan ja asetti neuvotteluille kaksi päätavoitetta: Tenon lohikantojen elvyttäminen ja edistää saamelaisten oikeuksien toteutumisen.
- Perustuslakivaliokunta on toistuvasti kiinnittänyt huomiota Tenojoen vesistön lohenkalastukseen liittyviin saamelaisten oikeuksiin ja kehottanut selvittämään mahdollisuuksia suojella ja elvyttää lohikantaa saamelaisten perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaisiin oikeuksiin vähemmän puuttuvalla tavalla.
- KKO:n päätökset jääneet kokonaan huomioimatta, tulee vertailla KKO: ratkaisut ja HE:ssä oleva esitys.
- Yhdenvertaisuus kysymykset; 1) Omaisuudensuoja – saamelaisilla ei ole kyse pelkästään vesioikeuden omistajien nauttimasta omaisuuden suojasta, vaan myös saamelaisten ikimuistoinen kulttuurinen perinnekalastus nauttii omaisuuden suojaa riippumatta vesialueen omistuksesta. Tältä osin omaisuuden suojan tarkastelua tulisi laajentaa. Lisäksi saamelaisilla vesistön oikeuden haltijoilla / omistajilla pl 17.3 sekä KP sopimus suojat.
- Lohenkalastuksen korvaavat toimenpiteet (poikkeuslupa kulttuuritapahtumaan ja lapsilupa) eivät ole riittäviä turvaamaan kulttuurin jatkuvuutta. Elävä jokisaamelaisten kalastuskulttuuri assimiloidaan valtaväestön kulttuuriin/museoidaan.
- HE:ssä vaikutusarviointi puuttuu. Esityksessä on §:ä millä ei vaikutusta lohensuojeluun. Heikentäviä vaikutuksia omaisuuden suojaan, saamelaisen kulttuuriin.

Tenon laakson kalatalousalueen edustajat neuvottelussa esittivät, että saamelaiset oikeuden haltija ja omistajat laitetaan omaksi kalastajaryhmäksi, mikäli MMM neuvottelevat virkamiehet olisivat hyväksyneet, olisi edellä mainitut perustelut ratkaistu.
Kalastusryhmät määritelty jo kalastusäännössä, joten mahdollisuus puuttua ovat vähäiset.

- Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Hallitus on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä sekä tekemään työtä rasismin vähentämiseksi. Tähän työhön hallitus haluaa sitouttaa koko suomalaisen yhteiskunnan.”
- Lisäksi hallitus on jatkanut Totuus- ja sovinto komission työn
- Ministeri, Sari Essay on hallituksessa mukana, kysymys kuuluukin miten on mahdollista, että vastuu ministeri on hallitukselle esittänyt sopimuksen hyväksymistä?
- Tenon jokisaamelaisina ja jokisaamelaisten kulttuurin mukaisesti elämää elävinä, toteamme; Saamelaisiin kohdistuva syrjintää, rasismia ja assimilointia ovat edelleen yleisiä suomalaisessa yhteiskunnassa, kuten tämä HE:s esitys